

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 25. februarja 2021 - Leto XXXI, št. 8

Register porabskih vrednot

ISKRENE ČESTITKE
stran 3

Zadnji stopaj
stran 5

Brigita Bukovec
stran 7

REGISTER PORABSKIH VREDNOT

Nej tak dugo nazaj so na se-deži Državne slovenske samouprave na Gorenjom Seniki ustvaurili komisijo za register porabskih vrednot (Rába-vi-déki értéktár). Kak je do toga prišlo pa zakoj je tau dobro, čemu služi, sem spitavala

ki register, te se leko tam tak odlaučijo, ka je tadale pošlejo v državni register. «

- *Zakoj je tau dobro, ka »has-ka« od toga mamó?*

»Če kakšna vrednota pride v županijski, sploj pa v državni register, te maš več možnosti

talom, dapa dunkt je tau ena krajina. «

- *Sto so člani komisije?*

»Tak smo se na djilejši odlaučili, ka de predsednik komisije vsigdar predsednik DSS. Člani so Šanji Bedič iz Slovenske vesi, Laci Kovač iz

Predsednik DSS Karči Holec pa direktor EZTS Muraba Bálint Papp

predsednika DSS Karčina Holec.

»Komisijo za register porabskih vrednot smo zato ustanovili, ka naj se tiste vrednote, ka jih mamó, ohranijo, naj nji nam kraj ne vzememo, vej pa vejmo, ka so bile takšne stvari, stere so drugi za svoje vzeli. Drugo pa tau, aj se rejsan ne pozabi, aj mlajše generacije tó zvejo, kakšne vrednote mamó. Leko povejmo, ka vse, ka je našo, tau so vrejdnosti ... tau je jezik, steroga gučimo, tau so naše šege pa navade, dapa tau so leko kakše židine (snovna dediščina) tó.

V te register se leko vse notranapiše, ka je našo, povejmo, kakšen ples ali kak se krpač plete, s sterim friškat ojdijo ... S tejm pa nas večinski narod tó bole spozna. Vej pa te vrednote, ka de nji naša komisija dala v porabski register, leko tadale pošlemo v županijski register. Če pridejo v županijs-

za kakšne natečaje (pályázat), ka se ti pršika kakšne pejneze spraviti. Dapa najbolje je tau hasek, ka se te vrednote te ohranijo pa nedejo v pozabo. «

- *Sto je tau začno, ka bi v Porabji meli té register, sto je biu pobudnik?*

»Tau je moja ideja bila, tau je mena na misli prišlo že pred kašnim letom, najbola te, gda so gnauk prišli iz županijske, ka je te register, kak se tau dela pa ka moraš komisijo (bizottság) meti. Uni so tak prajli, ka tau leko ma vsakša ves, dapa vejmo, ka so vesi pri nas male pa vsakša ves nema za tau lidi. Vej pa, če cejlo Porabje vküp vzememo, je tak kak ena vekša ves. Zatok smo eno komisijo napravili za Porabje, vej je pa tau ena krajina. Istina, ka vejmo, o tom smo na djilejši tó gučali, ka gestejo razlike med vasnicami, med števanovskim pa seničkim

Števanovec, Gyöngyi Bajzek z Gorenjoga Senika pa Ferenc Sütő iz Varaša. On je prejkvzejo tau tó, ka de skrb meu pa piso zapisnike o djilejšaj, drugo administracijo de vodo urad DSS. Prvi djilejš pa vse, ka je trbelo, je pa organiziralo Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje Muraba. «

Predsednik Holec je ejkstra vözdigno, ka so najprva tak mislili, ka bi komisijo organizirale veške slovenske samouprave, dapa pravico do toga majo samo lokalne samouprave (občine), zatok je tau v roke vzela Državna slovenska samouprava, stera je na prvi djilejš pozvala predstavnike lokalni samouprav. Ceringo ustanovne seje so plačale veške slovenske samouprave.

(*Kejp na 1. strani: Členi komisije za register porabskih vrednot.*)

Marijana Sukič

Foto: P. Szendi

Pod Srebrnim brejgom ...

... je tak bilau, kak smo že vedli, ka bau: trausila se je gora, samo müš se je narodila. Ministri s svojimi greji tadale svoje stolce segrejavajo pa leko delajo, ka škejo. Zaprav, niške njim nika ne more, najbola pa po tejm, gda je v parlamenti opoziciji nej gratalo, ka bi una na vrek splejzdila. Tak zdaj vsi na velke analize delajo, ka se je zgodilo, kama de zdaj té nesrečni politični šift tadale šau ali pa pomalek se v vodau pogrozne. Če sploj je na vodej gé, eni celau toj situaciji močvara pravijo. Kakoli, živeti tadale trbej pa aj šift na pravi ali levi kraj vleče.

Zvün vsega toga političnoga tiskavanja na slovenskom kraji našoga brejga zdaj lidge znauva leko ojdijo po cejlom rosagi. Najbole pa so Slovenci veseli, ka znauva leko na snejgi se čüjskajo, kelko se škejo. Ja, smučanje je nacionalna rekreacija. Steri vsikšo zimo bar gnauk na smučaj ne stogi, kak bi se nej za Slovence emo. Tak ga drugi vjdijo: »Ti, ka pa s tebov naaupek gé, ka ne smučaš?« Tisto je tak ali ovak že dugo poznano: »Sto ne smuča, sto je nej bar gnauk v Planici skoke gledó pa steri je nej na Triglavi biu, te je nej Slovenec.« Zdaj po nauvom eške tau kcujdejejo: »Sto je nej za korono zbetežau, té nikak Slovenec ne more biti!« Tau špilanje z atributi je rejsan že preveč kusto gratalo.

S slovenskimi živcami pa se njivi smučarge pa smučarke na velke špilajo. Na svetovnom prvenstvu v Cortini d'Ampezzo njim nejde pa nejde. Pa tou v športi, v sterom so inda na samom vreki bili. Tak se leko samo eške spominjajo asov, kak so bili Bojan Križaj, Boris Strel, Rok Petrovič pa eške dosta nji. Pa ženske! Inda, nin dvajsti lejt nazaj, so ji vrajže Slovenke zvali. Eške prva je superšampionka Mateja Svet bila pa za njau velemajs-trica Tina Maze, včasín za njenimi petami pa Ilka Štuhec. Dvakrat za rejdom je v svojoj disciplini najbaukša na svejti bila. Depa Ilka je telkokrat vküper potrejta bila, ka eške čüda, ka na smuču stauipi. Tisti drugi pa druge, ka pa s smučami skačejo, vcejlak druge naute igrajo. Dekle so zmejs med najbaukšimi, pojdie ranč tak vse dale skačejo. Tak se kuman čaka na svetovno prvenstvo v Obersdorfu, ka naj uni pa une té smučarske kraste malo vözavračijo.

Dugo, leko do kraja, de lagva krasta na enom profesori ostanola. V Ljubljani je viska šaula AGRFT- Akademija za gledališče, radio, film in televizijo. Tam je nin slab mejsec nazaj redno dünolo. Mlada študentka je vöovadila, ka go je eden njeni profesor seksulano naganjo, po knjiž-no, slovenski se tau povej, ka go je seksualno nadlegoval. Puni so je bili novine, radioni, teveni pa fecebooki. Tak se je leko zvedlo, ka go je nangučavo, za njauv ojdo, venej pred WC-nom go je čako, go prijmati škeu pa vse takše. Dugo je tiüma bila, sram go je bilau, nej si vüpala vse tau povedati. Pa je dun prajla, tau tó, ka takše se nej samo njoj godilo pa aj se tau gnauk enja. Na velke se je brodilo, od steroga profesora je guč. Samo tau se je vedlo, ka je trno poznani. Tej dneve je njegvo ménje dun vöprišlo, zatoga volo, ka ga je na birovijsi zglasila. Šok je biu velki, Matja-ža Tribušona vsi v Sloveniji poznajo, dosta je na teveni pa na filmi delo. Kak bi drugim študentkam mauč dala, so se eške tri zglasile, ka one so tó z enimi drugimi profesorami takšo nevoló mele ali pa eške zdaj majo. Zdaj se na AGRFT-ji vse trausi. Lidgé pa znauva na velki brodijo, si glave terejo, steri profesori aj bi tau bili. Gvüšno je tau, ka mlade ženske nebesko trpijo, gda si stari günci brodijo, ka leko vsikšo dobijo, gda si na tau samo zbrodijo. Se je pa pokazalo tau tó, kak samo eden mali glas za seuv potegne druge, steri so tak lagvo obodili. Eden ali ena si mora vüpati, za druge je po tistom vse ležej.

Naš Srebrni brejg vse ovakše pozna. Na njem, skrak njega je zavole lübezni bilau. Pa eške bau, vej povedati, zatoga volo, ka brezi lübezni nika na taum svejti ne more biti.

Miki Roš

ISKRENE ČESTITKE

Spoštovani bralci, objavljamo nekaj čestitk, ki smo jih prejeli ob 30. obletnici našega časopisa. Zahvaljujemo se vsem, ki ste nam pisno, po telefonu ali osebno čestitali.

Člani uredništva

Spoštovano uredništvo časopisa Porabje, draga glavna urednica Marijana, stalni in honorarni sodelavci, v imenu kabineta slovenske zagovornice iz srca iskrene čestitke ob pomembni 30. obletnici izida prve številke časopisa Porabje. Časopis je bil rojen v negotovih časih družbenopolitičnih sprememb, spremljal je pomembne spremembe v življenju Slovencev na Madžarskem. Vsebinsko je vedno bogat! Spremlja aktualne dejavnosti, ki se dogajajo z nami in za nas, predstavlja ljudi v intervjujih, ki imajo posebno življenjsko pot, lahko v njem beremo že skoraj znanstvene, zgodovinske razprave, kritike in tudi vse več iz otroškega sveta nekoč. Čestitke in dobre želje za prihodnost:

*Erika Köleš Kiss
zagovornica Slovencev v
Parlamentu,
Ferenc Sütő
strokovni sodelavec v
kabinetu zagovornice*

Spoštovana gospa urednica, draga Marijana, v imenu slovenskega Generalnega konzulata Tebi in vsem sodelavcem tednika Porabje iskreno čestitam za 30 uspešnih let: za vse pronicljive uvodnike, članke, intervjuje in reportaže, ki ste jih v tem času napisali v domačem porabskem narčju in knjižni slovenščini. V domove vaših bralcev ste prinašali novice in zanimi-

ve zgodbe iz Porabja, matične domovine Slovenije in Madžarske. Kot takšen je časopis našel svoje mesto v srcih mnogih Slovencev na obeh straneh meje. Hvale-

vreden je njegov doprinos k ohranjanju jezika in kulture ter h krepitvi narodne zavesti Porabskih Slovencev.

Mlado Porabje, ki je začelo nastajati kot priloga, v kateri dobijo priložnost mladi, je časopisu prineslo svežino in je svetel obet za njegovo prihodnost in tudi za obstoj slovenstva na tem območju.

Vsem bivšim in sedanjim ustvarjalcem tednika iskrena hvala za dragoceno delo. Želim vam še veliko uspešnih ustvarjalnih let. S spoštovanjem in lepimi pozdravi,

*Metka Lajnšček
generalna konzulka*

Sam pogled z goriškega Srebrnega brega ne pokaže kaj dosti, bohotna drevesa so ustvarila naravno zaveso kot svojevrsten, sramežljivo

skrivnostni pajčolan. A ko se spustiš v dolino, te že takoj v prvi vasi z levega in desnega brega pozdravi posebna energija domačnosti, pristnosti, posebne magije in veš, da si prispel domov med domače, prave ljudi. Kjer je človek Človek in prijatelj Prijatelj - za vedno, brez pogojevanj, fig v žepu

ali iskanja koristi.

V Porabju še bolj kot kjerkoli drugje velja tista, sicer večkrat zlorabljena, o »neokrnjeni naravi« ..., v Porabju ni pristna, nepokvarjena le narava, ampak so taki tudi prebivalci te krajine.

Z veseljem prihajam med vas, z radostjo spremljam sožitje treh narodov, treh v osnovi zelo različnih jezikovnih, kulturnih in socioloških skupnosti.

In kot Slovenec sem ponosen na vse napore, dosežke in rezultate za ohranitev in dvig slovenstva v tej čudoviti pokrajini.

Zato iskrena hvala vsem, ki s svojim znanjem, ne-sebično prizadevnostjo vsakodnevno vlagate energijo v vaše veliko narodnostno poslanstvo.

Iskrena hvala Zvezi Slovencev, Državni slovenski samoupravi, zagovornici v madžarskem Parlamentu,

slovenskemu konzulatu, radiu Monošter, hotelu Lipa, učiteljem, duhovnikom, društvom ...

Ob današnjem prazniku (14.02.) pa še posebna zahvala tedniku Porabje (in njegovim neutrudnim ustvarjalcem) za neizmerno energijo in moč posredovanja mešanice knjižne

slovenščine in porabskega dialekta, že 30 let. Bralce, ne le v Porabju, ampak tudi v Budimpešti, Mosonmagyaróváru in drugih krajih s porabskimi rojaki ste okužili s svojo navzočnostjo in iz tedna v teden (skupaj z nami naročniki

iz Slovenije) komaj čakamo nove izvode. Ustvarjate neizbrisen vpogled v aktualne dogodke, zanimive reportaže, nasvete, napovedi, zgodbe posameznikov in s tem tenkočutno skrbite za ohranjanje in vedno večje zanimanje za slovenski jezik in domačo govorico.

Namenoma sem izpostavljajal institucije in ne posameznike.

Imate močno bazo izobražencev, intelektualcev, ki so svoje življenje posvetili svoji pokrajini in so trdna osnova nadaljnjemu brstenju porabskega cveta.

Dragi Porabci, ostanite dehteč cvet slovenstva, uživam v vaši družbi, govoric, komunikaciji, pristnosti. Vsaka izgovorjena beseda, naj bo v knjižnem ali narečnem jeziku, vsak najmanjši posameznik, vsak dogodek, gesta, dejanje ali le prijazen pogled tvori neprecenljivo

peresce tega cveta.

Veselim se nadaljnjih srečanj in sodelovanja na številnih področjih.

Še enkrat ISKRENE ČESTITKE, DRŽITE VKUP IN BOG VAS POŽEGNJA!

Srečko Kalamar

Cenjeni prijatelji!

Ob trideseti obletnici izdajanja časopisa Porabje vam iskreno čestitamo.

Za naše društvo pomeni globoko vez z vami, saj nam z obeh strani daje informacije o našem življenju in delu ter pomembnejših dogodkih.

Želim, da bi nas časopis Porabje seznanjal še vrsto let s prijetnimi in zanimivimi dogodki.

Iskrene čestitke.

Predsednica DU Murska

Sobota

Angela Novak

Spoštovana Marijana in sodelavci!

Iskrene čestitke ob 30-letnici časopisa Porabje!

Hvala za vaš trud. Toliko lepega ste prinesli v naše domove, toliko trenutkov ste rešili pozabe, toliko slovenskih, porabskih besed ste vedno znova pošiljali med ljudi, da je vsaka zahvala premalo. Vedno znova težko čakam na novo številko Porabja. Prepričan sem, da ne samo jaz, ampak tudi mnogi drugi.

Želim vam, da bi še naprej s tako zavzetostjo opravljali svoje delo za časopis Porabje.

Mnogo uspeha in še enkrat ČESTITAM!

Ciril Kozar

PREKMURJE

MOL Slovenija

Sodelavci MOL-a Slovenija, slovenskoga tala vogrskke naftne korporacije, naj bi se že v drugi polovici meseca marca preselili v nauvo lepo zidino, stera stogi nej daleč vkraj od soboškoga panhofa, na mesti, gé je ške do lani stala zidina, v steroy je inda svejta biu kirurški oddelek soboškoga špitala. Gda je gradbena firma Drava s Ptuja lani začnila podej-rati staro zidino, se je prva gučalo, ka do nauvo dali v arendo eni računalniški firmi, ali furt bole se je, prva ške bole potūma, začnilo šuktivati tau, ka de zaistino zidino v arendo vzeu MOL Slovenija. Zdaj so v toj firmi tau tūdi potrdili. Napisali so ške, ka naj bi se v Vilico arhitekta Novaka preselilo 60 njihovih sodelavcov.

Vogrška naftna firma, stera ma v Sloveniji iz leta v leto več bencinskih servisov, je zagnauk tretja največša firma, stera se v Sloveniji spravlja z odavanjom nafte in bencina. Za zdaj ma 10-procentni tau trga. V zadnjih lejtaj se je širila tak sama od sebe kak tūdi zavolo toga, ka je dojkūpila firmi Tuš Oil in Eni Slovenija, stera prejk ma bencinske postaje Agip. V Sloveniji po franšiznom modeli delūvle 54 bencinskih servisov MOL. Za MOL je Slovenija strateški trg tūdi zavolo geografske lege, vej pa sta glavni rafineriji té vogrskse firme pauleg Slovenije, v Százhalombatti na Vogrskon in v Bratislavi.

Največši, 60-procentni tau, ma v Sloveniji zagnauk Petrol, 20-procentnoga pa avstrijski OMV. Ali glij té slednji se je odlaučo, ka odide vō iz rosaga, tak ka se leko zgodi, ka de njihove bencinske servise prejkvzeu MOL Slovenija. Med potencialnimi kūpci 120 bencinskih servisov firme OMV so ške poljska energetska družba PKN Orlen, v igri pa naj bi bila pauleg MOL-a ške azerbajdžanski SOCAR in rusoški Lukoil.

Silva Eöry

Pisali smo pred 30. lejti (2.)

V drugi številki Porabja (28. februar 1991) je bila na prvoy strani tūdi novica o tom, sto vse je piso pa poročo o tom, ka je na valentinovo vōprišla prva številka novin. Ernest Ružič je bralce obvesto, ka so kratko novico o tom objavile tūdi velke rovaške novine Večernji list. »Novinar mariborskega Večera pa je podčrtal: «Izid bodočega štirnajst dnevnika z naslovom Porabje (na šestih časopisnih straneh) je bil tako resnično zgodovinski dogodek in hkrati očitna prelomnica v obveščanju o življenju in delu naše narodne manjšine na Madžarskem,» je ške zapiso Ružič in cujdau, ka so na kratko o tom poročali tūdi pri novinaj Delo, TV Slovenija pa je objavila prispevek v najbolje gledanom drugom TV dnevniku in v narodnostni oddaji Mostovi - Hidak. »O časniku je poročal Radio Maribor, urednica Porabja pa je odgovarjala za oddajo združenih slovenskih radijskih postaj Sotočje. Veliko pozornost so Porabju namenili lokalni mediji, pogovor z urednico pa je objavil tudi železožupanijski dnevnik Vas Népe,» je ške zapiso Ružič.

Prvo paut je bila v novinaj objavljena tūdi rubrika Ali lahko mirno spite, gospod župan? Z monoštrskim županom Károlyom Bauerom se je pogučala urednica Marijana Sukič. Na njeno pitanje, če je v varaši dosta takši reči, stere njemi ne dajo spati, je župan odgovoro: »Res imamo veliko takih problemov, zaradi katerih se človek ponoči zbudi. Ne more spati, saj so vprašanja v zvezi z nalogami in pristojnostjo samoupravnega organa nerazčističena. To velja tudi za gospodarjenje tega telesa. Ljudje pa pričakujejo konkretna dejanja in rezultate. Tudi takrat ne morem spati, če pomislim na to, da nam grozi nezaposle-

nost, kajti nekatera podjetja že zdaj ne morejo zagotoviti dela vsem zaposlenim.«

Takša pa so bila ške druga pitanja urednice in odgovori župana:

Katere so najvažnejše naloge samoupravnega organa?

»Le-ta mora opravljati zelo pomembne naloge brez zagotovljenih državnih sred-

Porabju kakšen manjši obrat? »Tačas se ukvarjamo s ponudbo za predelavo plastičnih mas. To podjetje potrebuje velike površine. Ravno zaradi tega iščemo za partnerja kakšno večje podjetje npr. državno posestvo Babolna. Tako Porabje v tem primeru ne pride v poštev.«

V Uradnih izjavah monoštr-

En tau članka Franceka Mukiča iz leta 1991

stev. Tako bo treba npr. tudi v prihodnje zagotoviti sredstva za delovanje institucij, kot so vrtci, šole itd. Kako bomo to rešili? Brez lokalnih dajatev dolgoročno ne bo šlo.«

Monošter že dolga leta sodeluje z Mursko Soboto in Lendavo. Pred kratkim ste bili na obisku v Murski Soboti. Za katere nove oblike sodelovanja ste se dogovorili?

»Menim, da moramo izmenjati izkušnje o gospodarjenju. Dogovorili smo se, da bodo naši strokovnjaki v Sloveniji obiskali kmetije, mlekarne in obrate mesnih izdelkov, saj moramo tudi mi v Monoštru in okolici razviti te dejavnosti. Pomurska gospodarska zbornica nam je posredovala nekaj ponudb za ustanovitev mešanih podjetij. Če jih bomo izkoristili, lahko pride do ustanovitve mešanega podjetja z italijanskim ali drugim tujim kapitalom.«

Ali bi nam povedali za kakšno konkretno ponudbo? Name-ravate zgraditi v slovenskem

kega samoupravnega organa smo prebrali, da je ustanovil komisije, med drugim tudi komisijo za narodnosti in mednarodne stike. Presenetilo nas je, da ni v komisiji, razen Vas, nobenega pripadnika narodnosti.

»Žalostno sem ugotovil, da na lokalnih volitvah v Monoštru ni kandidiral noben Slovenec. Saj če bi, potem bi bil seveda član te komisije. Tako pa nameravamo vanjo vključiti pripadnike narodnosti do konca tega meseca. Radi bi navezali stike s komisijo za narodnosti v Murski Soboti. Poleg tega bomo povabili k sodelovanju slovensko zvezo pri vseh vprašanjih, ki se nanašajo na Porabske Slovence.«

Zanimiva je zgodba z naslovom Dola ga starlimo, ka tak na vej gučati, stero je napiso Francek Mukič. »Geste en takši guč, šteroga Porabski Slovenci te šagau mamopravili, če nas kakši Vogrin calau zbantūje zavolo naše slovenske rejči in sa z nas norca dela. Zbantūvani

Sloven sa te etak čamari: Če ge pozabim vogrski, te mo eške itak znau gučati slovenski, če pa Vogrin pozabi vogrski, te de leko samo lajo ...,» je prva napiso Mukič, po tistom pa je raztolmačo, kak je Šandor Mešič iz Otkauvec v drugoj bojni na rusoški fronti pozabo tak porabski kak vogrski gezik. Tau se je zgaudilo po tistom, ka so ga na fonti pri Doni strejlili. Lagvo njemi je gratalo in je taspadno, »depa vnoči sa dja nazaj k seba prišo pa nuta v en potok ūšo pa v en lejs pa sa sa dja f tistoga brejg nuta potegno. Da je zranka bilau, te sa dja zdaj poslušō, dé de vogrška mašinska pukša djala. No pa te so šopronski sodactje namé najšli, depa te sa dja več nej vedo gučati.« Zatau ka so brodili, ka je rusoški partizan, so ga skor steli strejliti, je ške prpovejdo Šandor Mešič in raztolmačo, ka je »samo tau sreča bila, ka sta od nikec prišla Klejtin Djauži z Gorenjoga Sinika pa z Varaša Merkli, pa sta ma spoznala. Tak so ma te gora na ene kaula djali pa so ma te od tistec pelali v en velki varaš, gé so špitale bile pa so mi tan golaubiše vō z glave zeli.«

Na mlašeči strani je biu med drugim objavljeni tekst Brigitte Šooš z naslovon Moja vas. »Moja rojstna vas Števanovci je v Porabju, 7 kilometrov od Monoštra. Prebivalci vasi so delavni, veseli in gostoljubni ljudje. Nekoč so se tukaj živeči ljudje ukvarjali izključno z živinorejo in poljedelstvom, danes pa hodijo delat večinoma v monoštrske tovarne,» je napisala osmošolka. V rubriki ... do Madžarske pa smo zvedeli, ka v mlini na Gorenjom Seniki redijo tikvin oli od 6. januara do sredine marciuša, pa ka ja cena »porabskoga zlata« okauli gezero forintov.

Vküppobrala: Silva Eöry

Zbornik o škofu dr. Jožefu Smeju

ZADNJI STOPAJ

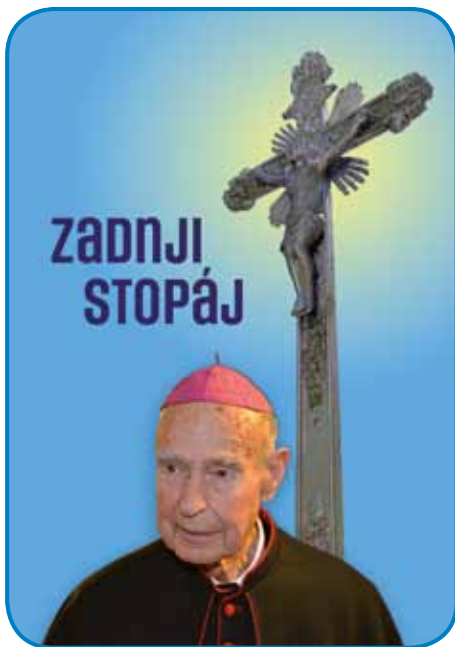
V ponedeljek, 15. februarja, bi škof dr. Jožef Smej obhajal 99. rojstni dan in bi vstopil v stoto leto. 21. novembra lani ga je smrt iztrgala iz naše srede in je Rode, dva škofa, devetnajst župnikov, sestre klarise in osem laikov. Pogrebnim nagovorom sledi kratek življenjepis iz pod peresa bogojanskega

Predstavitel zbornika

vstopil v leto, ki nima konca, naredil je zadnji korak ali zadnji stopaj v večnost. S svojim globokim duhovnim življenjem, s svojim zavzetim duhovniškim in škofovskim delom, z ustanovitvijo in urejanjem Stopinj, z vsestransko pisano besedo je globoko zaznamoval Prekmurje in ves slovenski prostor. V spomin na škofa Jožefa Smeja je Škofija Murska Sobota izdala

župnika Stanislava Zve-ra. Vpogled v delo škofa Smeja po naših župnijah

Naslovnica

zbornik z naslovom Zadnji stopaj. Zbornik na 126 straneh s sliko in besedo predstavi bogato življenje škofa Jožefa Smeja, predvsem njegovo povezanost s Prekmurjem, oziroma z župnijami sedanje soboške škofije. Zapisane so prispevali apostolski nuncij v Republiki Sloveniji, kardinal Franc

so prispevali posamezniki župniki. Posebno poglavje je posvečeno škofu Smeju kot odličnemu pridigarju. Spoznamo ga še kot urednika in sodelavca Stopinj, sodelavca pri postopku beatifikacije Božjega služabnika Danijela Halasa in Božjega služabnika Alojzija Kozarja.

Dragoceni so tudi objavljene

SPET ZASEDALA KOMISIJA ZA NARODNOSTI

15. februarja je v spomladanskem delu zasedanja madžarskega parlamenta prvič zasedala tudi Komisija za narodnosti. Člani komisije so sprejeli delovni načrt komisije za spomladansko obdobje. Določili so, za katere zakonske predloge, ki jih bo vlada dala na dnevni red parlamenta, bodo dali spodbudo, naj se o njih razpravlja kot o narodnostnem dnevnem redu. Pod točko razno so razpravljali o raznih temah (o preložitvi popisa prebivalstva na leto 2022, o odstupu predsednika Nacionalne volilne komisije, o preusmeritvi finančnih postavk za narodnosti pri Uradu predsednika vlade, o možnosti zapisa imena in priimka v narodnostnih jezikih v potnih listih) in prisluhnili sporočilom, povezanim z raznimi aktualnimi temami.

F. Sütő

Foto: Pisarna za tisk DZ

ni osebni spomini različnih ljudi, ki so škofa Jožefa Smeja imenovali: »patriarh med slovenskimi škofi«, »čisti evangelijski lik dobrega pastirja«, »veliki in svetniški škof«, »skromen in ponižen škof«, »velikan srca in duha«, »prijeten, učen, skromen in vedno pokončen«, »skromen, a tako velik škof in človek«, »duhovni oče velike širine«. Številni so svoj spomin na škofa Smeja pisali v prepričanju, da s tem dodajo »kamenček v mozaiku njegove svetosti«, »v upanju, da bo kmalu razglašen za svetnika«.

Zbornik nosi naslov Zadnji stopaj. Škof Jožef Smej je bil ustanovitelj in edini petdeset let soustvarjalec Stopinj, o katerih je večkrat zapisal in povedal, da so »stopaji«. Vse življenje je delal stopinje, stopaje k Bogu in k ljudem. Ob smrti

je naredil še svoj zadnji stopaj, stopaj v večnost.

O tem zadnjem koraku oziroma o tem, kam je stopil škof Jožef Smej, govori tudi naslovnica. Vse življenje je hodil v senci križa in se zaziral v Križanega. Za križem žari luč, ki spominja na Kristusovo zmago nad smrtjo. V tej luči se po zadnjem koraku znajdejo tisti, ki Boga ljubijo z vsem srcem in vso močjo. Na zadnji strani ovitka vidimo škofa Smeja v njegovi skromni in ponižni držbi, a vendar, kakor da ni več na tleh, kakor da je dvignjen v nebo. In mnogi so prepričani, da je res tako.

Zbornik Zadnji stopaj je na razpolago na Škofiji Murska Sobota (Pastoralna služba: pastoralna.sluzba@skofija-sobota.si) in na vseh župnijskih uradih soboške škofije.

Lojze Kozar ml.

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Globše de se vrtalo

Malo je razdražilo lüstvo, gda so pred kedni prišle informacije, ka se v Örségu globše vrtajo tisti stüdenći, gde so več deset lejt nazaj olaj (nafto) najšli. V županiji Zala bi tau niša novica nej bila, zato ka tam več stau zvrteni stüden-cov majo, gde so gnauksvejšta nafto vöumpali. Depa v Železni županiji človek tašo rejdko čüje, sploj pa pri nas, v našoj krajini. Istina, olaj so pri nas v Porabji že gnauk iskali, tau je bilau tam na konci sedem-deseti lejt prejšnjoga stoletja. Te so cejlo Porabje gorazvrtali od Senika do Andovec, depa nej so meli sreče, samo par kaplic so najšli. Srejdnja generacija se na tau dobro spomina, velki tovrnjak je vozo po vasaj, steri je tisti tören vozo, s sterim so vrtali. Gde so tej odli, tam so vse vküppo-klačili, trave več za njimi nej trbelo kositi. Depa najvejša baja je nej tau bila, liki tau, ka je k vrtanji dosta vode trbelo. Gda so do tiste globine prišli, gde bi olaj mogo biti, te so v lükno vodau pistili, stera naj bi olaj goraprinesla. Eden velki tovrnjak je odo s cisternov, s tauf so vozili pa pumpali vodau, gde so vrtali. V Andovci, kak je pri poštiji bila edna mlaka, tam so go na süjo vöpotegnili, ribe pa ka so v njej bile, so tam vonjale (smrdele) več kednauv. Tak ka olaj iskati pa vrtati je nej tak »zele-no« delo, kak bi človek mislo. Sploj pa v tašoj krajini, stera je zaščitenä kak Natura 2000, ovak se pa k Narodnom parki Örség drži. Lüstvo, stero tam v bližini žive, se zato bunij, sploj pa tisti, steri iz turizma živejo, ka zavolo vrtanja menje turistov pride. Pa tau bi zdaj za nji velka nevola bila, vejpa zavolo virusa so dotejga mau tak za-prejti bili.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Vlada Janeza Janše ostaja na oblasti

Vlada Janeza Janše je v Državnem zboru uspešno prestala glasovanje o konstruktivni nezaupnici. Kandidatu za predsednika vlade Karlu Erjavcu na tajnem glasovanju namreč ni uspelo zbrati dovolj glasov. Podprlo ga je 40 poslancev, šest manj, kot bi bilo potrebno, trije manj, kot jih je pričakoval Erjavec, sedem jih je glasovalo proti. Konstruktivno nezaupnico s predlogom za izvolitev predsednika DeSUS Erjavca za mandatarja je predlagalo enajst poslancev LMŠ, SD, Levice, DeSUS in SAB. Iz koalicije je bilo med razpravo, ki je trajala skoraj 11 ur, slišati namige o rekonstrukciji vlade, torej spremembi resorjev, ki pripadajo določeni stranki.

Tri smrtne žrtve in več poškodovanih v dveh plazovih

V dveh sproženih plazovih v severni steni Storžiča so umrli trije alpinisti izmed šestih, ki so plezali po Kramarjevi smeri. V reševalni akciji pa sta se ob drugem sproženem plazu poškodovala tudi dva reševalca, eden huje. Predstavniki policije in reševalcev so v izjavi po reševalni akciji pojasnili, da so bile v severni steni Storžiča, v Kramarjevi smeri, tri naveze s po dvema alpinistoma. Vodja intervencije, gorski reševalec iz GRS Tržič, Sašo Rožič je povedal, da je v reševalni akciji v dveh nesrečah sodelovalo 24 reševalcev s tremi lavinskimi psi, ob pomoči policijskega in vojaškega helikopterja. Iz Policijske uprave Kranj so sporočili, da se je v Kramarjevi smeri plaz sprožil okoli 10.30 in odnesel dva izkušena alpinista, ki sta oba umrla. Ob 13.20 se je sprožil še drugi plaz, ki je odnesel še dva alpinista. Eden izmed alpinistov je zaradi hudih poškodb v plazu umrl, drugi alpinist pa je bil huje poškodovan in s helikopterjem odpeljan v nadaljnjo oskrbo.

Stoti rojstni dan komika - monoštrskega gimnazijca

Če se sprehajamo po Monoštru in po ulici Hunyadi prečkamo Rabo, na svoji levi kmalu zagledamo mestni kino. Le tega sta davnega leta 1913 ustanovila navdušena delavca tovarne ur *Edelsohn* in *Hülle*, od leta 1932 pa so v njem že vrteli tudi zvočne filme. Ime kinematografa se je večkrat spremenilo: poimenovan je bil kot *Uránia* in *Júlia*, nosil pa je tudi ime *Lajosa Kossutha*. Ob stoti obletnici ustanovitve, 8. decembra 2013, so institucijo s častitljivo tradicijo poimenovali po znamenitem madžarskem igralcu *Lászlu Csákányiju*, ki je v 30-ih letih 20. stoletja obiskoval monoštrsko gimnazijo. Pravijo, da se je že takrat resno zanimal za filmsko in gledališko umetnost, udeleževal se je namreč učnih ur filmske estetike v mestnem kinu.

László Csákányi se je 13. januarja 1921 – torej natanko pred stotimi leti – rodil v mestu *Németújvár*, ki je čez nekaj mesecev z imenom *Güssing* pripadlo Avstriji. (Na igralca se v rojstnem kraju še dandanes radi spominjajo ob okroglih jubilejih). Po rodu je bil gradiščanski Hrvat, njegova družina je svoj stari priimek *Zsigovits* dala pomadžariti v 30-ih letih 20. stoletja.

Oče kasnejšega priljubljenega igralca je bil davčni uradnik in je hotel, da bi se mali *László* izučil za duhovnika. Pri desetih letih ga je zato poslal v cerkveni internat v *Kőszegu*, kamor se je družina preselila po podpisu trianonske mirovne pogodbe. Po ogledu neke gledališke predstave pa se je mladenič odločil, da bo kot igralec raje služil muzi Taliji. *László Csákányi* si je s svojo vztrajnostjo pridobil privolitev staršev za ta poklic. Tako se je po maturi na monoštrski gimnaziji leta 1939 prijavil na Akademijo za gledališko umetnost v Budimpešti. Profesorji so zelo hitro postali pozorni na njegovo nadarjenost, zato

se je lahko po diplomi leta 1942 takoj zaposlil pri Narodnem gledališču, kjer je že prej

Igralca Gábor Agárdy in László Csákányi med snemanjem radijskega kabareta za silvestrovo 1973 (vir: Fortepan / Zoltán Szalay)

večkrat nastopal v vlogi statista.

Življenjska pot mladega igralca pa je bila posuta s trnjem. Med drugo svetovno vojno so ga vpoklicali v vojsko, kjer je leta 1945 padel v rusko vojno ujetništvo. Lahko bi se rešil: sovjetski vojaki so njegovo četo v okolici Linza spravili na vagone proti Rusiji, so pa za nekaj dni obtičali na neki železniški postaji v Budimpešti. Prijatelji *Csákányija* so zaman prosili takratnega direktorja Narodnega gledališča *Tamása Majorja*, le-ta ga ni niti poskusil rešiti.

Ko se je igralec z železnožupanijskimi koreninami leta 1948 vrnil iz ruskega taborišča, je njegovo prošnjo po zaposlitvi gledališki direktor Major prav tako zavrnil. (Češ da je fašist.) Vse to pa k sreči ni onemogočilo kariere *Lászla Csákányija*: nekaj časa je nastopal v parodijah in burleskah na podeželju, kasneje pa je igral v gledališčih *Pesti Színház*, *Fővárosi Operettszínház*, *Vígszínház* in *Vidám Színpad*. To so teatri, v katerih so na spored uvrščali v glavnem veseloigre, iz česar je razvidno, da je igralcu usoda dodelila vlogo komika.

Čeprav je bil izreden karakterni igralec, je postal *Csákányi* po vsej državi znan s pesmijo iz neke operete *Jenőja Huszke*. Prijetna melodija se je tako

prijela, da so jo od umetnika zahtevali vsakič, kjer koli je stopil na oder. (Sam je sicer

rad poudarjal, da ne pozna not in se tudi na glasbo ne razume.) Vseskozi je nastopal tudi v televizijskih skečih, njegova udeležba je bila zagotovilo za uspeh. Igral je tudi v radijskih kabareti, največkrat z *Gáborjem Agárdyjem* ob boku.

László Csákányi je sodeloval pri sinhronizaciji številnih madžarskih filmov, bil je madžarski glas med drugim igralcev *Fernandela*, *Petra Ustinova* in *Charlesa Laughtona*. Med mladimi gledalci pa je postal najbolj priljubljen z vlogami v risankah: svoj prekajeni glas je podaril na primer psu »*Foxi Maxiju*« in

pračloveku »*Frédiju*« iz *Kremenčkovih*. Otroci pa so njegov hripav glas radi poslušali tudi v filmu »*Vuk*«, kjer je svoj bariton posodil staremu lisjaku »*Karaku*«. Bil je popularen kot robot »*Mikrobi*«, mnogi se ga pa radi spominjajo tudi kot debelega ptiča »*Gombóc Artúrja*«, ki je oboževal čokolado vseh možnih oblik.

Filmskih vlog mu niso dosti dodelili, se pa je v vseh lepo izkazal. Sodeloval je pri madžarskih uspešnicah »*Indul a bakterház*« in »*Rab ember fia*«, svojo zadnjo filmsko vlogo pa je odigral v kulturnem filmu *Roberta Koltaija* »*Sose halunk meg*«. Premiere slednjega v januarju 1993 več ni doživel.

László Csákányi je preživel štiri desetletja na odru, umrl je 3. novembra 1992 v Budimpešti. Nagrado *Mari Jászai* so mu dodelili leta 1959 in tudi kasneje je prejel več prestižnih priznanj za odrske umetnike. Njegova hči *Eszter Csákányi* hodi po sledih očeta, tudi sama je postala priznana igralka.

Enkratni igralec, ki je svoja mladostniška leta preživel v srcu Porabja, počiva na pokopališču *Farkasréti* v madžarski prestolnici.

-dm-

Tudi v Števanovcih so se otroci veselili snega, toda odjuga ga je hitro pobrala.

Varaški šujstri iz Turnišča

S STARODOBNIMI KOLESI NAOKROG

Kolesarski klub Varaški šujstri (turniški čevljarji) so ustanovili lastniki in ljubitelji starodobnih koles, ki so starejša od petdeset let. Večina članov je iz turniške občine, nekaj pa jih je tudi iz okoliških občin. Nekateri so bili že pred ustanovitvijo kluba člani sorodnega Društva starodobnikov – ljubiteljev starih koles Dimek iz Beltincev, ostali pa so iz kleti privlekli stara kolesa in

Na prireditvi Lendavska trgatev so predstavljali čevljarstvo obrt

jih primerno obnovili, tako, da so sedaj spet vozna. V KK Varaški šujstri je sedemdeset članov, pravi predsednik kluba Anton Sep, na vožnje v koloni pa se odpravijo s starimi kolesi in v oblačili, kakšna so v teh krajih nosili njihovi predniki pred več kot pol stoletja: »Ime smo si dali po čevljarjih iz Turnišča, v prekmurskem narečju varaških šujstrih, saj je vas bila nekoč daleč naokrog znana po čevljarstvu, bila pa je tudi stičišče trgovskih poti. Na prireditvah v občini in drugje prikazujemo, kako so nekoč ročno izdelovali in popravljali čevlje. Organizirali smo tudi prireditve, s katerimi smo predstavljali kmečka opravila in običaje ob žetvi.« V njihovi zbirki je ob kolesih, ki so stara več kot petdeset let, tudi veliko drugih predmetov in orodja, ki so ga nekoč njihovi predniki uporabljali pri kmečkih in gospodinskih opravilih. Imajo tudi stari kmečki voz. Ob ohranjanju kulturne in tehnične dediščine ter tradicije kraja tako s kolesarjenji in pohodi skrbijo tudi za zdravje občanov.

V preteklih letih so organizirali prireditve, kolesarjenja in pohode, sodelovali pa so tudi na etnoloških prireditvah v Beltincih, Črenšovcih, Lendavi, Veliki Polani in drugje. Vsako leto tako organizirajo pohod ob potoku Ledava od Turnišča do Lendavskih goric. Organizirajo tudi kolesarjenje s starodobnimi kolesi do Copekovega mlina v Mali Polani in Bukovniškega jezera. Sodelovali so na Dimekovem reliju starodobnih koles po Pomurju v Beltincih in na Pomurskem poletnem festivalu v Veliki Polani. Vsako leto so se udeleževali prireditve Lendavska trgatev, kjer so sodelovali v povorki po starem mestnem jedru s prikazom ljudskih običajev. Ob odprtem dnevu Kovačeve domačije v Nedelici že tradicionalno kuhajo bograč in »lupajo kukarico«, čevljarstvo obrt pa predstavljajo tudi na Ferencovem senju v Turnišču. Večjega dela teh prireditev žal lani zaradi pandemije ni bilo, dodaja Anton Sep.

Besedilo in fotografiji: Jože Gabor

Erični slovenski športniki (10.)

Brigita Bukovec

Znamo, ka je atletika kralica športov. V tom športi je žmetno priti do medalj na največšij tekmovanjaj, vej pa se z njim spravljajo športniki s cejloga sveta.

bila voodabrana tudi za Slovenko leta.

Brigita Bukovec je bila ljubljenska slovenskih src, nej samo zavolo svojih športnih uspehov,

Najbavške tri iz Atlante (od leve): bronasta Francozinja Patricia Girard, Brigita Bukovec in Ljudmila Enqvist

Vseeno je eno par slovenskih atletov daubilo olimpijske medalje. Med redkimi izbranci je tudi leta 1970 v Ljubljani rojena Brigita Bukovec. Svoj največji uspeh (siker) je dosegla leta 1996, gda je na olimpijskij igraj, stere so bile v merkanarskom varaši Atlanta, v bežanji na 100 m z ovirami (gátfutás) osvojila srebrno medaljo. Od najbavške slovenske atletinje vsej cajtov je bila 31. julija tistoga leta samo za eno stotinko baukša Ljudmila Enqvist, nad zmago stera pa visi kmična senca, vej pa je Švedinja sledkar spadnola na dopinškom testi. Ljubljancanka je v finali bežala 12,59, tau pa je ške gnesden slovenski ženski rekord v toj disciplini.

Brigita je bila najbavška med letoma 1993 in 1998. Prvi velki uspeh je dosegla leta 1993 na sredozemskij igraj v Narboneji, gé je na 100 m z ovirami gvinila s časom 13,10. Svojo prvo medaljo je osvojila leta 1995, gda je na dvoranskom svetovnom prvenstvu v Barceloni bila tretja. Zadnji vekši uspeh pa je bilo njeno drugo mesto na evropskom prvenstvu, stero je bilau leta 1998 v Budimpešti. V letaj 1996 in 1997 je bila vórazglašena za najbavkšo slovensko športnico in atletinjo leta, leta 1995 je dobila Bloudkovo nagrado, leta 1996 pa je

liki tudi zavolo toga, ka se je nej nika vómetala. Po tistom, ka je zavolo zdravstvenih problemov zgotovila svojo športno kariero, je mela v Ljubljani svojo atletsko šaulo, stera pa je nej bila usmerjena v tekmovalnost, liki bole v tau, ka v deci gorzbidi lübezen do športa in do gibanja. Oženila se je z Željkom Pavlico, s sterim mata dva sina, Aljaža in Aleksandra. Držina se je pred par lejtj preselila v Švico, v varaš Nyon, gé je sedež UEFE, vej pa je mauž daubo službo kak šef varnosti pri evropski fotbalski zvezi.

Če jo ške gnesden pitate, ali se počuti kak velka športna junakinja, de vam Brigita raztolmačila, ka se je nikdar nej počutila, ka bi bila nika ejkstra. »Vsakši človek je dober na svojom področji. Eden v znanosti, drugi v kulturi ali ger indri. Vsakši je za sebe dober,« pravi simpatična šampionka in ške cujda, ka je istina gé, ka do medalje ne more priti vsakši, samo ka je tau nej najbolje fontoško, liki je bole fontoško tau, ka se lidge trüdiyo in ka so zadovolni sami s sebov, pa s tistim, ka delajo.

(Kejp na 1. strani: Tak je Brigita Bukovec bežala prauti olimpijski srebrni medalji.)

Silva Eöry
Kejp; internet

... DO MADŽARSKE

Najbogatejši in najrevnejši

Po analizi Inštituta za gospodarska vprašanja, ki so jo pripravili na podlagi podatkov Centralnega statističnega urada o dohodkih iz leta 2019, se ugotavlja, da četrtino vseh dohodkov prebivalstva še zmeraj dobiva 10 odstotkov najbogatejših. Najrevnejših 10 odstotkov dobiva le 3 odstotke vseh dohodkov. Na podlagi gospodarske rasti v zadnjih desetih letih in vladnih ukrepov za pomoč družinam ter podpornih programov Evropske unije je bilo pričakovati, da se bodo razlike med bogatimi in revnimi zmanjšale. Toda podatki kažejo, da so se razlike v dohodkih konzervirale. Analiza potrjuje, da je tudi v letu, ko je bila gospodarska rast na vrhu, živelo na Madžarskem več kot dva milijona ljudi iz plače pod življenjskim minimumom (101 tisoč forintov).

Plače so se sicer od leta 2010 nominalno dvignile za 100 odstotkov, toda pokojnine le za 33 odstotkov. Socialni transferji se niso skoraj nič dvignili, saj jih izračunajo na podlagi minimalne pokojnine, ki je od leta 2010 28 tisoč 500 forintov. Najbolj izpostavljeni sloji na Madžarskem so upokoenci in tisti, ki živijo iz socialnih transferjev, kljub temu da imajo za sabo 40 ali 50 let delovne dobe.

Prispelo je cepivo s Kitajske

Prejšnji teden v sredo je prispela prva pošiljka kitajskega cepiva, ki ga je pripeljalo madžarsko vladno letalo. V prvi pošiljki je 550 tisoč odmerkov, z njim bodo lahko cepili 275 tisoč ljudi. Cepljenje s kitajskim cepivom se bo začelo, ko bodo strokovnjaki Nacionalnega centra za zdravstvo izdali dovoljenje. Po nekaterih virih naj s cepivom ne bi s Kitajske poslali potrebne dokumentacije.

V državi je – po besedah predsednika vlade – na razpolago pet vrst cepiva, tri z dovoljenjem Evropske unije, potem rusko cepivo Sputnik V in kitajsko cepivo Sinopharm.

»Leko de te stari mlin še kaj buvnjaro ...«

Kranjec Djauži so na Gorenjom Seniki doma, paulak pri potoki pa poštiji, nejdaleč kraj od mlina. Ranč zavolo tauga sem je prejšnji keden gorpoisko pa sem je proso, aj mi malo pripovejdajo od mlina, sto je biu mlinar, kak se je sildje mlelo. Srečo sem emo, nej so samo od tauga znali pripovejdati, pripovedjali so še doste več, zato ka večkrat so prejkodli remenje šivat v mlin, če so se strgala.

- Djauži, kak se kaj mate, zdravdje kak slůži?

»Tak po starom se tamantram, dvej dekle sta že kraj od rama odišle, edna je v Varaši, druga pa v Števanovci. Sin je doma, depa dosta ga ne vidim, zato ka rano odide delat pa samo proto večera pride domau.«

- Tau je vaš rojstni ram, vi ste tů gorrasli?

»Tau je moj rojstni ram, ge sem se tů naraudo pa tů živem v cejlom življejnji.«

- Te gvůšno znate, gda se je mlin zido.

»Tau pa ne vejim, depa na tau se dobro spomnim, ka tů pri mlini je vsigdar dostalůstva bilau. Včasín so kaula cejlak gora do Kustoga stale, tů pa cejlak do nas, zato ka cejla krajina je sé vozila sildje na mlin.

- Kakšno sildje so vozili sé na mlin?

»Vsefele, kukrco, rž, dino, depa največ je pšenice bilau.«

- Sto so bili mlinar?

»Tak so se zvali ka Filo, taši velki človik so bili kak ti, pa fajń človik so bili.«

- Gvůšno so dosta žaklov zdigavali, zato so tak močńi bili.

»Bola nej, oni so k žakli sploj nej segnili, oni so

bola samo mašine pištjavalí, mazali pa vredik melí, zato ka oni so fejšť genau človik bili. Z bejlim rejklinom kak mlinar so se tak po pošťiji šetali. Če kakšno delo bilau, tisto so vsigdar drůgomi vřdali, bilau, ka so kričali meni, aj prejkdem. Ka je nevolé, sem je pito. Trbej nutpomosnicivati, zato ka so svinje mosnice gorzlůčale. Dobro, ge dem pa naredim, sem njim pravo. Rejsan sem taůšo pa sem naredo. Filo bači so prišli, so poglednili pa vse so gorstrgali, nej se njim

je vidlo, pa vse sem znauva mogo delati. Ge tau vse zato tak dobro vejim, ka sem ge ta prejk k njim dvajsti lejt odo mesarit.«

- Gda so mlinar Filo

»Tau so name že pitali, ge tau tebi povedati ne vejim, če je tau žlata bila ali samo

Kranjec Djauži so dosta ojdli v mlin pomagati.

ime so gnako melí.«

- Djauži, vi ste skrak pri mlini živeli, tau meni povejte, gda so mleli, te je tau fejšť glasno bilau?

»Gda so mašine pistili, te

potima šlau. Kak kolau tak motorge so eden šurki remen gnali. Gda se je remen vtrgno, tašoga reda sem ga ge prejkodo šivat. Pred menov je moj drůgi oča (očim) odo ramenje šivat, ge sem tau od njega erbo, od njega sem se navčo, kak se tau dela.«

- Dosta ramenov je bilau v mlini?

»Telko je bilau, ka ti ranč ne vejim povedati, vsefelé, mali, velki, šurki, vauski, vse. Na ednom tali so rešete gnali, na drugom tali mlin, tretji pa mašine, s sterimi so goščice mleli.«

- Prvin je bilau telko vode v potoki, ka je mlin zagнала?

»Telko vode je bilau, ka je v potoki više do krčme (Za-

skakali.«

- Vi ste se tů odli kaupat?
»Ge sem se nej odo kaupat pa mlajše sem tů nej půsto, nej ka bi se zalajali v velkoj vodej.«

- Vi vejte plavati?

»Kak stara tapača tak vejn ge plavati.«

- Ka je bilau tašoga reda, gda je povaudan prišla?

»Tašoga reda je večkrat prišo pome stari Filo pa pravo, aj dem, ka je velka voda pa prejk brvi teče. Jaj, istina, ka nejmam vlase, depa tašoga reda so mi vse vku-mas stali, ka zdaj baude. Tašoga reda sem više vode na brvi stau pa z edno veliko kolauv sem vodau prejk-půsto, tapůsto v potok. Tau je nej bilau leko delo, sprvoga je težko bilau. Gda je že voda tekla pa začnila zdigati, te je že bola naleki šlau. Čůda, ka sem eti gé, čůda, ka me je voda nej odnesla, gda je tam pod nogami buvnjarila. Gda sem še taši mali pojbiček biu, se dobro spomnim, ka taša voda bila, ka pri nas vř iz potoka prišla nut v dvorišče. Vse, ka smo na dvauri meli, je v vodej plavalo.«

- Kak so vzimi mleli, gda je voda zmrznila?

»Tak, ka smo z žagami led rezali pa vozili za krčmau Ciffer, stera je vleti s tejm ledaum piti hladila. Pod ledaum voda pomalek tů teče, depa tam, gde se je led vrezó, tam je te že voda dosta bola gnala kolau.«

- Ka mislite, te mlin de gnauksvejta še gnala voda Seničkega potoka?

»Ge dostakrat pravim pojbi, leko de te mlin še kaj buvnjaro, depa nikdar več nede tak, kak so gnauksvejta Filo bači melí.«

Karči Holec

Stari mlin na Gorenjom Seniki

mrli?

»Leta 1966 so mrli, te je nje-no mesto hči Hilda prejk-vzela, ona je tů fajńska ženska bila.«

- Te vaš Filo mlinar je žlata biu v Varaši Filo peki?

je fejšť šumelo, kak so se kamni vrteli, kak je voda kolau gnala. Gda je že menje vode bilau, te so z mašinom na plin gnali mlin-ske kamne, sledkar pa z elektrikov, tak je že bola

vec krčma) voda stala, kak so pri mlini vodau stavili. Kaulak vode je vsigdar telko lůstva bilau kak roj, najbóla vleti, gda so se mladi kaupali. Vrkar dola s kole so na glavau nutra v vodau

Od Gorenjoga Senika do Garbolca - 25.

TA KRAJINA JE RANČ NEJ TAKŠA SIRAUTA

Gestejo takši plani, ka bi se leko z Budimpešte v krajino Dunakanyar pelali s cugami na dva štauka, tau pa s 160 kilomejterami na vöro. Gvüšno pa so se nej tak naglo vozili tisti, šteri so se leta 1846, s prvov železnicov na Vogrskom oprvim s Pešta v Vác patalejskali. Tistoga ipa se je lüstvo že tá pa nazaj leko pelalo s parnim šiftom tö.

Kraleski dvorec družine Grassalkovich so eške samo v leti 1990 zapustili sovjetski čapati - v zidini deluje gnes muzej pa dosta programov držijo

Püşpekijo v etom varaši je stvauro krau sveti Števan, püşpekova palača in katedrala pa sta novejšiva, z 18. stoletja. Gestejo pa v Váci eške drüge zanimive cerkvene zidine: pri »sedem kapejlaj« žalosne Matere Bože si leko vözvräčimo betege na očaj, v kripti »bejle cerkve« dominkancov pa so - v cajti plebanoša Jožefa Zavca z Gorenjoga Sinika - najšli pofarbane škrinje s 16. do 18. stoletja.

Če nam ostane eške malo cajta, nam leko karikature Ferenc Sajdika na stenaj ednoga maloga muzeja nazaj pricumprajo mlašeča leja. V Váci pa so erične eške tiste kamene dveri, štere so postavili v čest Marije Terezije. Cesarica je prišla s šiftom s Požonja, gda pa je čüla, ka so slavolok (diadalív) v samo pet mejsecaj postavili, je raj pejški nimo njega odišla.

Ne vej vsakši, ka pride ime varaša *Nógrád* s slavski reči »navui grad«, štera kamena zidina nad mestom je najbolje cvela v cajti krala Matjaša.

Bližanji *Diósjenő* najraj gorpoiškejo lübiteli kaupanja pa ribolova, depa od tistec se leko najležej napautimo vandrivat v bregé Börzsöny tö.

4. juliuša 1552 so se za grad v *Drégelypalánki* graubo bíli Törki pa Vaugri, o tejm je napiso svojo erično pesem János Arany. Osmanski prejdjen Ali baša je dau lepau pokopati svojoga protivni-

ka Györgya Szondina, eške dvöma njegvima oprodama je ranč tak vöpokazo tau čest. V etoj krajini živejo Slovaki, šteri radi vküppridejo na narodnostni srečanjaj v vesnici *Bánk*, gde majo svoj mali muzej tö.

Sausadno vés *Felsőpetény* poznamo najbolje po tom, ka je primaša Józsefa Mindszentyna leta 1956 tam v robstvi držala Slüžba za državno varnost (ÁVH), prva kak liki bi ga nazaj v Budimpešto odpelala. V tistoj vesnici ovak ilojco vökoplejo, s štere šalice, vaze pa ploščice za kaupance redijo.

Če se odpelamo malo prauti djugi, pridemo v »zapüščeni Dunakanyar«, štera krajina je nej tak popularna kak visegrádski tau z ov kraj Donave. Donk pa tam najdemo prilübleno letovišče *Verőce* pa vesnico *Szokolya* s svojimi »palóc« izami (ime te vési pride s slavske reči »sokol« - »sólyom«). Če pa má nekak zavolé mauči, se leko pela s takšim malim cugom tö, šte-

roga sam žené z rokami.

Prejk vési *Kismaros*, po kračišom pelanji pridemo v *Kőspalla*, gde stogi eden kameni križ na cintori, na šterom so v napoleonski bojnaj pokapali mrtvece z bližanji špital v vési *Márianosztra*. Ta je dobila ime po latinski rečaj »naša Marija«, tam so farno cerkev in pavlinski (pálos) klaušter zozidali v 14. stoletji. Znautra v Božoj izi vidimo kopijo eričnoga Marijinoga kejsa s Czeszochowe, v samostani pa držijo od leta 1858 robe (do leta 1949 so bile tam zaprejte samo ženske).

V *Nagybörzsönyi* so cerkev zozidali rudarge (bányászok). Vés je oprvim ležala na bregej, sledik se je lüstvo spakivalo v dolino. Gda je pod zemlaup sfalilo zlata pa srebra, so se začnili domanji spravlati s sadom, lejsom pa kamlami. Z njinoga sadja so začnili réditi erične sirupe v bližanjom varaši *Szob*.

Leko bi pravli, ka je »dvojček« Visegráda z ov kraj Donave mali varaš *Nagymaros*. Tam je živo pa delo eričen afriški popautnik pa djager Kálmán Kittenberger, v njegvoj rojstnoj kuči želejo domanji v bodaučnosti opreiti muzej. Če pa tau neškemo počakati, raj splezdimo v razgledni törem na 482 mejteraj in se čüdivajmo krajini.

Njajmo za sebov Donavo, napautimo se prauti Budimpešti, od tistec pa se podajmo na avtocesto »M3«. Za en malo pridemo v varaš *Gödöllő*, gde je v cajtaj Marije Terezije cvela edna veuka gazdija. S tistoga paverstva sta do gnes vözrasla agrarni center pa univerza, v šteroj se eške gnesdén dosta bodauči agromov vči. V etom varaši stogi edna najlepša baročna zidina na Madžarskom: kraleski dvorec (kastély), šteroga je vogrski rosag dau v dar krali Franci Jožefi pa njegvoj ženi Sissi. Tistoga ipa

so vküpnosili zemlaup s 63 županij in z njé zdignili eden mali brejg v parki, od 1920 pa je tam bila letna rezidenca regenta Miklósa Horthyna. Če se podamo v središče varaša, pred mestnov izov včasik na pamet vzememo eden veuki talejr z bronä: »gong za mér po svejti« je Indonezija dala v dar toma varaši, šteri je med prvimi pomago rosagom, gde je cunami vse

V cerkvi v Márianosztri držijo proščenje trikrat na leto - v klauštri deluje edna najstarejša vauza na Vogrskom

porüšo. V *Gödöllő* se že od leta 1911 leko pripelamo s cugom HÉV, šteri je gvüšno puni s pautnikami, gda držijo bučo v vesnici *Máriabesnyő*. V tajoj eričnoj prauškarskoj cerkvi stogi mali kip Device Marije z Detetom, šteri je že dosta čüd napravo.

Nazaj prauti Budimpešti pa je avtocesta najbolje puna, gda se vleti konča Formula-1 na Hungaroringi v *Mogyoródi*. Tista betonska štrejka je duga 4381 mejterov, na tribunaj pa leko med tekmovalnjom nojete grzé 220 gezero najgir lüdi. Gda pa ne lejčejo formule, leko menjši pa vekši »nedelski šoferge« vösprobajo, kak se je naglo pelati z gokartami.

V bližanjom mesti *Fót* že dugši cajt deluje takzvani »mlašeči varaš«, gde v ništerni sobaj dvorca pa po mali zidinaj v njegovom parki ranijo siraute v skupinaj od 10-12 mlajšov. V sausednom mesti *Dunakeszi* pa so se že od konca 19. stoletja srečavali

tisti bogatci s Pešta, šteri so nej bili sodacke, donk pa so radi gezdili.

Lübiteli narave ranč tak majo nika za videti v etoj krajini. Botanični gračenek v *Vácrátóti* so vönapravili v 35 lejtaj, v njem je zrasla najvišiša močvirska cipresa v cejlj Evropi. Vrnau tam, v varaši *Veresegyház* pa najdemo

»Medvedji dom«, gde na 5,5 hektaraj živé 28 medvedov (pa od nej davnik en par vukauv pa söverni djelenov tö). Če čüjemo ime varaša *Aszód*, nam brž na pamet pride Sándor Petöfi. V tistom mesti so za evangeličana okrstili njegovoga očó, šteri se je tam oženo tö, v varaši pa je v literansko gimnazijo odo kisnejši poet ranč tak. Z vogrskov revolucijov je povezano malo mesto *Isaszeg* tö, gde so 6. aprila 1849 domobrani krajzagnali cesarske šerege (na tau tam gnes spomina »cerkev méra in slobaudnosti«). Svoj kraug zaklüčimo v varaši *Pécel*, šteri je že trnok pauleg glavnoga mesta. Tak smo prišli kauli Budimpešte in končali svojo dugo-dugo paut na našoj strani Donave. Donk pa ostanite z nami: dosta kaj zanimivoga pa lejpoga nas čaka na drügom tali rosaga tö!

-dm-
foto: mtu.gov.hu in
pixabay.com

VSİKŠOMA SE LEKO OPRÉJO NEBESKE DVERI

Apoštolge so bili odebrana skupina dvanajset lidi, šterim je Kristoš zavüpo pelanje svoje Cerkve, oznanjanje Božega kralstva in posvečanje lüstva. Eden med njimi pa je zadaubo posebno čest – 22. *februara* svetimo **sedež apoštola Petra (Szent Péter apostol székfoglalása)**.

Žegda ga je pauzvo, je Jezoš prvo ma med apoštoli dau drugo ime: »Ti si Šimon, Janoša sin. Zvali do te Peter.« V evangelijaj pišejo o tom možaki 114-krat, prvo mesto pa je zadaubo venak zatok, ka je v Cezareji svojoma učiteli vöpravo svojo vöro: »Ti si Kristoš, živoga Boga Sin.« Jezoš ga je blagoslovo in ma pravo: »Jas pa ti povejm: Ti si Peter, na té kamen

zozidam svojo Cerkev, štero peklenske dveri ne obladajo. Dam ti klüče nebeskoga kralstva ...«

Klüče kralstva dobi samo kralov namestnik (helyettes), Jezoš pa je Petri dau eške edno drugo mauč: ka zapovej ali dojzapovej na zemlej, tau de tak v nebesaj tö. Eške gnesnedén je vsakši pápa oprvim püšpek v Romi, te patriarka latinske Cerkve, na konci pa naslednik apoštola Petra in od Gospauda postavljeni pravak cejle Matere Cerkve.

Že v 4. stoletji so se na dosta mejstaj svetešnje spominali na stvaurenje svoje püšpeki je, ranč tak v Romi, vsikšoga 22. februara. Takšoga ipa so vsikdar tau tö na znanje dali, ka je püšpekija v Romi nika posebnoga, vej je pa Kristoš dau svetoma Petri najvišišo cerkveno službo. Té datum je za vörne lidi dén molitve za

pápo, glavnoga pastéra Božega lüstva.

Kak smo dojspisali, apoštolov je bilau dvanajset, ranč tak kak izraelski lüstev v Starom zakoni. Gda je Judaš Iškarijot zatagiü Jezoša, so drugi njegvi vučeniki po Gospaudovom vnebohodi odebrali nauvoga

»Ti si Peter, na té kamen zozidam svojo Cerkev, štero peklenske dveri ne obladajo« - po Jezoša smrti je Peter stvauro püšpekijo v Romi

apoštola: tau je grato **sveti Matija (Szent Mátyás)**.

Gda so ga odebérali, je pravak Peter zapovödo, ka more biti nauvi apoštol med Jezoša vučeniki že od začetkov in ka more biti med tistimi, šteri so vidli goristanjenoga Gospauda. Matija je biu venak eden od tisti sedemdvajsti, štere je Jezoš po rečaj Svetoga pisma »poslo pred sebov po dva pa dva v vsakši varaš in vesnico, kama je želo sam priti«. Zvün Matije je biu drugi kandidat Jožef Barsaba, po žrebi (sorolás) pa je Baug za nauvoga apoštola dolaučo prvoga. (Zatok ga slovenski »Bogdan« ali »Božidar« tö zovéjo.) Biblija o Matiji ne povej nika drugoga zvün toga, kak so ga odebrali. O njegovom deli pišejo apokrifna (od Cerkve nej pripoznana) dela, ništerni krivovörce celau trdijo, ka je Matija napiso svoj evangelij

tö. Stara tradicija pa pripovejda, ka so v Etiopiji oprvim kamle lüčali v njega, te so ma pa eške glavau krajsekli (zatok ga največkrat namalajo s sekérov).

Za svojoga patronuša so ga odebrali tisti majstri, šteri ostre škéri nücajo: mesarge, tesarge, sabaulge in kovači. Po cejloj Evropi – tak v Sloveniji kak na Vogrskom tö – poznajo pregovor: »Svet' Matija led razbija, če ga ni, ga naredi«. Tau znamenüje, ka se té svetnik 24. *februara* odlauči, ali de konec zimé ali se znauvič začne.

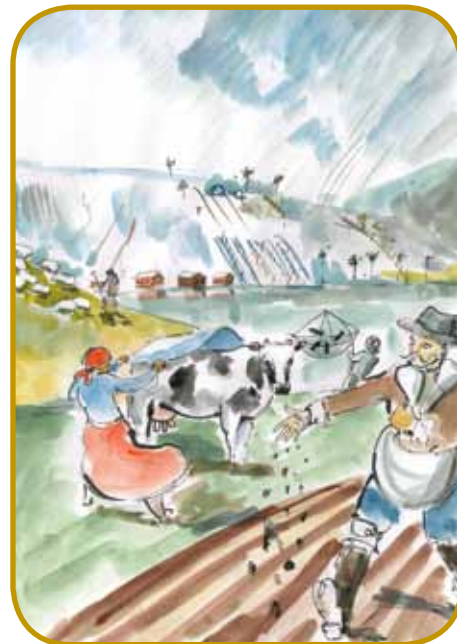
Vnaugi krščeniki se spitavajo: »Vsi sveti so napravili nika posebnoga, ka de pa z nami, šteri vsakdanešnji, prausen žitek živémo?« O **svetom Gabrijeli od žalostne Matere Bože (a fájdalmas Szűzről nevezett Gábor)** pa pravijo, ka je zatok svetnik grato, ka je nika posebnoga nej včino.

Sveti Gabrijel se je naraudo leta 1838 v taljanskem varaši Assissi, svojo ime je daubo po svetom Franciški. Gda je biu na srejdí pubertete, ma je mrla mati in ga je gorrano oča, šteri je biu globko vören in siguren. Mladi Francesco Possenti se je rad družo, rad je djajo pa pleso, de je pa čeden tö biu. Oča ga je poslo k šaulskim bratom, te pa v ježuitski kolegij, donk so pa mladencia nej mogli nagučati, aj staupi med nji.

Gda je biu Gabrijel star osemnajset lejt, je gnauk pogledno na eden Marijin kejp in daubo znautrašnje razsvetlenje. Včasik je staupo v siguren red pasijonistov, želo je gratati barat s cejlím srcom. Té menihi so poznani po tejm, ka dosta premišlavajo o Jezoša trpljenji in smrti, šteriva najbolje svedočita Božo lübezen do človöka. Devica Marija je vidla tau veuko lübezen svojoga sina, zatok si je Francesco odebro meniško ime »Gabrijel od ža-

lostne Matere Bože«.

Zavolo politične situacije na Taljanskem je mladi barat nej mogo duhovnik grata-ti. Gnauk pa je daubo eden grdi beteg, za šteroga pa je válo dau – kak za poslanca z nebes. Graube bolezní so ma bile prilika za tau, ka bi Baugi svedočó svojo pripravlénost

Z dnevom svetoga Matije je povezani dosta šeg na Vogrskom: ništerni pavri so pšenico sejali, drugi kravo z rosnatím lijénom pokrivali, tretji ščuke lovili

za daritev življenja.

Tejlovi žitek barata Gabrijela se je končo, gda je eške nej dopuno 24 lejt. Leta 1920 ga je pápa Benedikt XIV. zglaso za svetnika in ga postavo za drugoga patronuša katoličanske mladine na Taljanskem. Na njegvi grob prihaja dosta prauškarov, njegvi den svetimo 27. *februara*.

V Rimsko cesarstvo so v 5. stoletji nutvdardjali hunski pa germanski sodački čapati, lidgé pa so na tau različno reagéráli: ništerni so se samo veselili, drugi pa so se skrili pred lagvim svejtom in iskali rešenje za svojo dūšo. Bili so pa takši tö, šteri so pokauro delali in dosta molili, med njimi najdemo **svetoga Romana (Szent Román)**. Po njem je ime dobilo dosta Slovincov, med Slovenkami pa so vnauge Romane tö.

Ništerni brodijo, ka se je opat sveti Roman naraudo kauli leta 400 v Galiji (na gnešnjom Francuskom), nej se pa je sto vönavčiti za posvejnoga čednjaka. Bole ma je segnilo v dūšo vse, ka je čüu pa prešto o Baugi in Odküpiteli. Nej se je oženo, liki se je odlaučo živeti samo za Boga

- nikak si pa je nej najšo duhovnoga voditela.

V varaši Lyon je gorpoisko opata svetoga Sabina, šteri ma je dau dosta knjig o püščavnikaj (remete) pa barataj. Gda je vse prebrodo, je odišo v samočo, gde je samo molo, što in z rokami delo. Za en malo pa je za njim prišo njegvi brat Lupicin. Vnaugi mladi lidgé so prihajali, ka bi živeli z Romanom,

štere pa je Lupicin skoro vse tazagnau. Za en malo pa je že telko lüstva prišlo, ka so mogli zozidati eden klaušter, šteroga opat je grato Roman. Ka bi se nej telko korila, je dau postaviti eške eden samostan svojoma brati. Gnauk je prišla edna sestra, štera pa ga je prosila, aj dá zozidati eden klaušter daleč od sveta za apatice tö.

En par lejt kisnej so ga posvetili v duhovnika, če rejsan je sam brodo, ka je nej vrejden toga. En malo pred smrtjov je odišo na dugo prauško, gda pa se je povrno, se je zapro v svojo celico in več nej vöprišo. Mráu je 28. *februara* 464, dobri stau lejt pred tistim, gda so na zemlau gnešnje Francuske staupili prvi benediktinci.

-dm-
ilustraciji:
Szilveszter Bartkó

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

OD 26. FEBRUARJA
DO 25. MARCA

PETEK, 26.02.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Zimski počitniški program, 11.00 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Severna obzorja (I.): Ruska gripa, ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.55 TV-izložba, 15.15 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.50 Danin dinosvet, kanadska otroška nanizanka, 16.15 Varuška nindža: Ni ga!, nizozemska nadaljevanka za mlade, 16.40 Infodrom, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Premagajmo covid 19, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tanja Žagar: 20 let glasbene poti, koncertni spektakel, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Nevarni ovinki, italijanski film, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

PETEK, 26.02.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.15 Videotrak, 9.20 Ugriznimo znanost: Zakaj smo jezni?, oddaja o znanosti, 10.10 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: nordijska kombinacija, smučarski skoki (M) - mala skakalnica, 11.35 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 13.20 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.00 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.30 Oddajniki in (dobre) zveze, dokumentarni feljton, 15.25 Migaj z nami, oddaja za razgibano življenje, 15.55 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: nordijska kombinacija, smučarski tek, 10 km (M), 16.40 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (Ž), ekipna tekma, 19.05 Videotrak, 20.15 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (M), kvalifikacije na srednji skakalnici, 21.55 Kongo: milijonarji kaosa, francoska dokumentarna oddaja, 23.00 Zadnja beseda!, 23.50 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (Ž), ekipna tekma, 1.20 Videotrak, 2.15 Info kanal

SOBOTA, 27.02.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.35 Infodrom, 10.50 Holly Hobbie, kanadska mladinska nadaljevanka, 11.15 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Mestne promenade: Kamnik, dokumentarna serija, 14.35 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.50 TV-izložba, 15.05 Čudovita zgodovina smučanja, francosko-švicarska dokumentarna oddaja, 16.00 Alpe-Donava-Jadran, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.45 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 EMA 2021, 21.00 Kaj dogaja? 21.30 Tanek led, koprodukcijska nadaljevanka, 22.20 Poročila, Šport, Vreme, 22.45 Žvižgači, koprodukcijski film, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.55 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SOBOTA, 27.02.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 8.00 Spomini: Malči Jakša - Miša, 9.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 1. vožnja, 10.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: smuk (Ž), 11.40 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek, skiatlon (Ž), 12.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 2. vožnja, 13.55 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek, skiatlon (M), 15.00 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: nordijska kombinacija, smučarski skoki (Ž), 15.25 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: nordijska kombinacija, smučarski tek, 5 km (Ž), 16.00 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (M), posamična tekma na srednji skakalnici, 18.50 Avtomobilnost, 19.20 Videotrak, 20.05 Neločljiva prijateljica, argentinski film, 22.00 Zvezdana, 22.55 "Prešerna noč" v Vrbi 2020, akustični koncert, 0.00 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (M), posamična tekma na srednji skakalnici, 2.05 Videotrak, 3.00 Info kanal

NEDELJA, 28.02.2021, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Sveta maša, prenos iz mariborske stolnice, 11.00 TV-izložba, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Zelena generacija/Yo-

ung Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Tanja Žagar: 20 let glasbene poti, koncertni spektakel, 15.10 TV-izložba, 15.30 Felicitia, francoski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Šola za pošasti, risanka, 18.50 Mali Timotej, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Genialna prijateljica (II.), italijanska nadaljevanka, 21.10 Z Mišo: prof. dr. Tanja Renner, 22.00 Poročila, Šport, Vreme, 22.25 Orlek: knap'n'roll, dokumentarni film, 23.20 Janez Dovč & Sounds of Slovenia, glasbeni spot, 23.25 Ansambel Vedun, 23.35 Simfonični orkester RTV Slovenija in Francesc Prat, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

NEDELJA, 28.02.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 5.40 Videotrak, 6.20 Duhovni utrip, 6.35 Premagajmo covid 19, 7.05 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 7.30 34. srečanje tamburašev Slovenije, 8.00 Mogočni Misisipi, potopis, 9.00 Ambienti, 9.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 1. vožnja, 10.55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: superveleslalom (Ž), 12.15 Nogomet - evropska liga: vrhunci povratnih tekem šestnajstine finala, 12.45 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek, ekipni sprint (M), 13.25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 2. vožnja, 14.00 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek, ekipni sprint (M), 14.25 Nogomet - državno prvenstvo: Bravo: Mura, 24. kolo, 16.30 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki, mešane ekipe, 19.10 Videotrak, 20.00 Kolumbovi predhodniki - pravi odkritelji Amerike, nemška dokumentarna oddaja, 20.55 Bollywood - največja filmska industrija na svetu, britanska dokumentarna oddaja, 22.00 Žrebanje Lota, 22.10 Vikend paket, 23.25 Kaj dogaja?, 0.00 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki, mešane ekipe, 1.55 Videotrak, 2.40 Info kanal

PONEDELJEK, 01.03.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Obzorja duha, preživetje družbe, 10.40 TV-izložba, 11.00 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Z Mišo: prof. dr. Tanja Renner, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Severna obzorja (I.): Seks, laži in Edovi posnetki, ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 S-prehodi: Vinska povezovanja, 15.10 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.25 Dober dan, Koroška, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Mestne promenade: Piran, dokumentarna serija, 17.55 Na kratko, 18.05 Nejko, risanka, 18.10 Simon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 20.55 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Umetni raj, 23.20 Umetnost v krizi, 23.40 Glasbeni večer, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

PONEDELJEK, 01.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.20 Videotrak, 10.30 Dobro jutro, 13.05 Prislunimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.45 Deskanje na snegu - svetovno prvenstvo: paralelni veleslalom, 16.00 Zadnja beseda!, 17.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.50 Zelena generacija/Young Village Folk, 18.00 Sadar+Vuga XX, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Mogočni Misisipi, potopis, 20.50 Dediščina Evrope: Brecht, koprodukcijska nadaljevanka, 22.35 Dr. Mukwege, zdravnik, ki rešuje ženske, francosko-senegalska dokumentarna oddaja, 23.30 Pobeg, kratki igrani film AGRFT, 0.05 Deskanje na snegu - svetovno prvenstvo: paralelni veleslalom, 1.40 Videotrak, 2.35 Info kanal

TOREK, 02.03.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Umetni raj, 10.35 TV-izložba, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Severna obzorja, ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 Duhovni utrip, 15.00 TV-izložba, 15.15 Potepanja - Barangolások, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.05 Kalimero: Polomija s korenjem, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica dobre karme (I.), britanska nadaljevanka, 20.50 Tajvan: demokracija v senci Kitajske, francoska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vre-

me, 22.55 Slovenija - 30, 23.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.15 Napovedujemo

TOREK, 02.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.50 Videotrak, 10.05 Dobro jutro, 11.20 EMA 2021, 12.40 Kaj dogaja?, 13.10 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek, 10 km (Ž) - prosta tehnika, 14.30 Deskanje na snegu - svetovno prvenstvo: paralelni slalom, 16.30 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek, 10 km (Ž) - prosta tehnika, 17.45 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (Ž), kvalifikacije na veliki skakalnici, 19.15 Videotrak, 20.00 Nikotin, mami-lo, ki povzroča odvisnost, nemška dokumentarna oddaja, 20.55 Dalida, italijansko-francoski film, 23.05 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.25 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek, 10 km (Ž) - prosta tehnika, 0.35 Videotrak, 1.25 Info kanal

SREDA, 03.03.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Koda, 10.40 TV-izložba, 11.00 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Severna obzorja (I.): Severni sij: Pravljica za odrasle, ameriška nadaljevanka, 14.20 TV-izložba, 14.35 Osmi dan, 15.10 Umetnost v krizi, 15.20 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.35 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.15 Male sive celice: OŠ Križevci in OŠ Leskovec pri Krškem, kviz, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Res sprejeti?: Vegani, dokumentarna oddaja, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Gregor Strniša: Vesolje, 18.00 Zmedi gre v Zakajzato, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Little Woods, ameriški film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Panoptikum, 23.50 Res sprejeti?: Vegani, dokumentarna oddaja, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

SREDA, 03.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.45 Videotrak, 10.00 Sveta maša, posnetek iz mariborske stolnice, 10.55 Dobro jutro, 13.10 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski tek, 15 km (M) - prosta tehnika, 15.10 Ambienti, 15.35 Vikend paket, 17.00 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (Ž), posamična tekma na veliki skakalnici, 19.20 Videotrak, 20.05 Anton Bruckner, prezrti genij, glasbeno-dokumentarni film, 21.10 Moje mnenje, 22.00 Žrebanje Lota, 22.10 Umori na podeželju (XX): Smrt v stripu, britanska nanizanka, 23.50 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (Ž), posamična tekma na veliki skakalnici, 1.40 Videotrak, 2.35 Info kanal

ČETRTEK, 04.03.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Res sprejeti?: Vegani, dokumentarna oddaja, 10.35 TV-izložba, 10.50 Strasti, TV-nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Severna obzorja, ameriška nadaljevanka, 14.25 TV-izložba, 14.40 Slovenci v Italiji, 15.10 Moj gost/Moja gostja - Vendégem, portretna oddaja, 15.45 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Medvrstniška podpora, 18.00 Dinotačke, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Dediščina Evrope: Brecht, koprodukcijska nadaljevanka, 1.20 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.05 Napovedujemo

ČETRTEK, 04.03.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 8.45 Videotrak, 10.00 Panoptikum, 10.55 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: nordijska kombinacija, smučarski skoki (M) - velika skakalnica, 12.30 Dobro jutro, 15.10 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: nordijska kombinacija, smučarski tek, 10 km (M), 16.30 Samorastniške kronike, dokumentarni feljton, 17.15 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (M), kvalifikacije na veliki skakalnici, 19.00 Videotrak, 20.00 Povezani z naravo, avstrijska dokumentarna oddaja, 20.55 Avtomobilnost, 21.30 Ambienti, 22.00 Sozvočje svetov: Alpske sanje (Komorni godalni orkester in Eva-Nina Kozmus), 22.30 Slovenska jazz scena, 23.25 Nordijsko smučanje - svetovno prvenstvo: smučarski skoki (M), kvalifikacije na veliki skakalnici, 0.55 Videotrak, 1.55 Info kanal

Pust v vrtcih Gornji Senik in Števanovci

Ob pričakovanju pusta smo se v Vrtcu Gornji Senik spremenili v pajacke. Plesali, hodili, vrteli in poskakovali smo kot pajacki. Izdelali smo si imenitne barvite naglavne kronice s kraguljčkom, ki je ob vsakem skoku lepo zazvenel.

Maskare v Vrtcu Gornji Senik

Otroci iz Vrtca Gornji Senik (spremenili smo se v pajacke)

Starodavna šega, ki se je ohranila še dandanes na pustni torek, je letos minila brez množičnih druženj, drugače, kot smo je vajeni. Na pustni dan so si tudi otroci iz obeh porabskih vrtcev nadeli izvirne pustne maske in kostume. V vrtcu smo povedali, zapeli in zaplesali znane pustne pesmice in se posladkali s pustnimi krofi. Na vrtčevskem igrišču v Vrtcu Števanovci so nas obiskali šolarji, našemljeni v maskare, in nam zapeli pustno pesmico, mi pa smo jim v zahvalo pomahali skozi okno. Upajmo, da bodo pustne maske tudi letos hitro odgnale mrzlo zimo in kmalu prinesle toplo pomlad.

*Andreja Serdt Maučec
vzgojiteljica asistentka*

porabje.hu

Pustni čas

V vrtcih smo se že nekaj časa pred pustom pogovarjali o tem veselem, norčavem prazniku. Na fotografijah smo si ogledali različne pustne šeme, jih poimenovali v slovenskem jeziku in jih narisali. Izdelali smo pisano pustno dekoracijo za igralnico, smejoče klovne in druge maske. Ponavljali

Pustne šeme v Sakalovcih

smo barve, rajali ob pustnih pesmicah in peli. Na pustni torek pa smo se maskare zbrale, glasno pele, rajale in preganjale zimo. Sladkali smo se s krofi in se lepo imeli.

*Romana Trafela
vzgojiteljica asistentka*

Pustno rajanje v Monoštru

ŠEMI IZ VRTCA SAKALOVCI

Arnia
100 % sadja
Sok črnoplodne aronije

3500 Ft/l
pri nakupu 6 steklenic
vam sedmo steklenico
podarimo

**Pijmo ga, da bomo
zdravo živeli!**

Proizvajalec:
Róbert Merkli
0036 30 957 3279
Brezplačna dostava
na dom!

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB